

**LXI СКУП СЛАВИСТА СРБИЈЕ:
СЛАВИСТИЧКА ИСТРАЖИВАЊА
– ИЗМЕЂУ ФИЛОЛОГИЈЕ И КУЛТУРОЛОГИЈЕ
(БЕОГРАД, 2023)**

MAYA KRSTICH

University of Novi Sad

DARYA VOYVODICH

University of Novi Sad

LXI CONFERENCE OF SLAVISTS OF SERBIA: SLAVIC RESEARCH – BETWEEN PHILOLOGY AND CULTURAL STUDIES. A report on the international conference held on the occasion of several anniversaries: 145 years of the Department of Slavic Studies of the Faculty of Philology in Belgrade, 175 years since the birth of Platon Kulakovsky, the first Russian language lecturer and founder of Belgrade University Russian Studies, 75 years since the foundation of the Slavic Society of Serbia and 50 years since the passing of prof. Dr. Radovan Lalić, long-time director of the Department of Slavic Studies and president of the Slavic Society of Serbia (Belgrade, January 12–13, 2023).

Keywords: international conference, Slavists, Serbia, philology, Slavic languages, Slavic studies, Russian language in Serbia

Традиционална међународна славистичка конференција, која се већ више од шест деценија редовно одржава на Филолошком факултету Универзитета у Београду средином јануара, ове (2023) године одржана је 12. и 13. јануара као 61. скуп слависта Србије са широком општом, оквирном тематиком: *Славистичка истраживања – између филологије и културологије*. Рад конференције прошао је у знаку неколико јубилеја: 145 година постојања Катедре за славистику Филолошког факултета у Београду, 175 година од рођења Платона Кулаковског, првог лектора за руски језик и оснивача београдске

универзитетске русистике, 75 година од оснивања Славистичког друштва Србије и 50 година од смрти проф. др Радована Лалића, дугогодишњег управника Катедре за славистику и председника Славистичког друштва Србије. У раду Конференције учествовало је преко 100 слависта из Србије (Београд, Нови Сад, Ниш, Косовска Митровица, Ужице), Русије (Москва, Петроград, Вороњеж, Тула, Смоленск, Пјатигорск), Бугарске (Софија, Велико Трново, Пловдив), Босне и Херцеговине (Република Српска: Бања Лука, Источно Сарајево), Северне Македоније (Скопље) и Грузије (Тбилиси). Одржано је 94 реферата (претежно *уживо*, док је мањи број реферата представљен у *онлајн* режиму, за разлику од претходне две године када су београдски скупови слависта – због пандемије (*Ковид-19*) – одржани првенствено у *онлајн* режиму) у аудиторијама Филолошког факултета у Београду, као и у просторијама Руског дома у Београду, где је и ове године проведена традиционална *Зимска школа* за усавршавање наставника руског језика из Србије и где су, поред организованих језичких (мастер клас) радионица, одржана и 4 наступа, од којих 3 предавања познатих професора са Московског државног универзитета *М. В. Ломоносов* и из Института за славистику у Грацу (Аустрија). Тематика реферата изложених на Скупу, који су се одликовали богатим садржајима и иновацијама, била је веома широка и разноврсна, тако да је био заступљен огроман број дисциплина, као што су: *општа филологија, словенски језици и славистичка проучавања, граматика, стилистика, комуникативна синтакса, когнитивна лингвистика, фразеологија, културни концепти, лингвокултурологија, прагмалингвистика, дискуртологија, репрезентологија, лексичка и ономастичка истраживања, терминологија, црквенословенски језик, теолингвистичка проучавања словенских језика, књижевност, превођење, лингводидактика, етнолингвистика, функционално-семантичка и контрастивно-типолошка истраживања* и др. Све наведене теме биле су представљене и обрађене у оквиру пленарне седнице и четири тематске секције првог дана Скупа (12. јануара), као и у оквиру седам секција другог дана Скупа (13. јануара).

Актуелни, овогодишњи међународни сусрет слависта започео је свечаним отварањем 61. скупа слависта Србије и *Зимске школе* наставника руског језика (у чијој је организацији, поред Славистичког друштва Србије и Филолошког факултета Универзитета у Београду, и ове године учествовао и Руски центар за науку и културу *Руски дом*, а све, као и свих претходних година, уз материјално-финансијску подршку Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије).

Том приликом, након поздравних речи, које су упутили председник Славистичког друштва Србије ПРОФ. ДР БИЉАНА МАРИЋ (која се у свом краћем, оквирном експозеу, поред осталог, дотакла историјског пута вишедеценијских славистичких сусрета (скупова) Србије и образложења избора теме овогодишњег скупа слависта, најављујући уједно садржај који ће бити одражен у рефератима на пленарној седници, а такође у бројним секцијама, где ће ширина тема реферата и коришћени приступи несумњиво посведочити о непресушном извору надахнућа који слависти налазе у словенској речи; истакла је при том да ће учесници Скупа моћи да оживе неке моменте или личности из богате славистичке прошлости, подсетивши поводом тога да је српска славистика претрпела и озбиљне губитке – јер 2021. године нас је напустио слависта, русиста академик *Предраг Пупер*, 2022. године трагично је изгубио живот русиниста и украјиниста *проф. др Јанко Рамач*, а крајем исте (претходне) године упокојио се и русиста *проф. др Александар Терзић*, након чега су учесници Скупа минутом ћутања одали пошту уваженим професорима), ПРОФЕСОР МАРГИТА ЛАЛИЋ ТЕРЗИЋ, угледни дипломата и преводилац књижевности са пољског језика, ћерка чувеног *професора Радована Лалића* (која је са присутним славистима поделила успомене на свог оца и уваженог професора Катедре за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду, а чијим заслугама за развој српске славистике је био посвећен (поводом 50 година од његове смрти) и одређен број реферата на актуелном Скупу), те декан Филолошког факултета у Београду ПРОФ. ДР ИВА ДРАШКИЋ ВИЋАНОВИЋ (која је подржала одржавање овог традиционалног славистичког скупа истичући његов значај како за Катедру за славистику Филолошког факултета тако и за Београдски универзитет у целини и укупну славистику и науку у Републици Србији, као и у другим славистичким центрима широм словенских земаља, пожелевши при том свим учесницима успешан, плодотворан рад током дводневног боравка на Филолошком факултету), чијом је завршном поздравном речју и *службено* отворен 61. скуп слависта Србије и *Зимска школа* наставника руског језика, најављено је (од стране председника Славистичког друштва Србије проф. др Биљане Марић) свечано уручивање највиших награда овогодишњим лауреатима у области српске лингвистике и славистике – *Павле и Милка Ивић*¹ и *Радован Кошутић*²

¹ У част славних српских лингвиста и слависта светског гласа (и, поред осталог, чланова више академија наука широм света) и водећих српских лингвиста друге половине двадесетог века академика Павла Ивића (1924–1999) и академика Милке Ивић (1923–2011) Славистичко друштво Србије је 2014. године установило награду која носи њихово име. Награда се додељује једном годишње за најбољи рад из српске лингвистичке славистике, уз напомену да је ово високо признање раније (од 2000. до 2013. године) носило назив *Павле Ивић*.

(које се додељују за најбоља дела из српске и словенске лингвистичке славистике објављена у претходној календарској години, односно за изузетан укупан научни допринос у области српске славистике), као и повеља и захвалница Славистичког друштва Србије за значајне резултате рада постигнуте у 2022. и претходним годинама.

Награда-повеља *Радован Кошутић* за 2022. годину додељена је ПРОФ. ДР ДОЈЧИЛУ ВОЈВОДИЋУ, редовном професору Одсека за славистику Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, за укупан допринос научном и педагошком раду на пољу источних и западних словенских језика, књижевности и култура у српској средини, и ПРОФ. ДР МАРИЈИ СТЕФАНОВИЋ, редовном професору истог одсека, за монографију *У лавиринту речи. Огледи из руске и српске когнитивне семантике*, објављену у издању Филозофског факултета у Новом Саду. После уручења ових награда, које је претходно у одвојеним рефератима шире образложила ПРОФ. ДР БИЉАНА МАРИЋ, речи посебног поштовања и најискреније благодарности на уприличеној изузетној почести и високом признању упутили су добитници дате награде-повеље.

Проф. др Марија Стефановић (Филозофски факултет у Новом Саду), проф. др Биљана Марић, председник Славистичког друштва Србије (Филолошки факултет у Београду), проф. др Дојчил Војводић (Филозофски факултет у Новом Саду)

² У част оснивача српске универзитетске славистике Радована Кошутића (1866–1949) Славистичко друштво Србије је 2014. године установило признање, поводом којег се једном годишње додељује повеља (која носи његово име) за изузетан научни допринос српској славистици у областима којима се бавио овај надалеко чувени слависта, врхунски граматичар и угледни универзитетски професор, иначе почасни (*honoris causa*) доктор филозофије на Јагјелоњском универзитету у Кракову, дописни члан АН СССР и дописни члан Словенског института у Прагу.

Награду *Павле и Милка Ивић* за 2022. годину, која је додељена ПРОФ. ДР ИСИДОРИ БЈЕЛАКОВИЋ, редовном професору Одсека за српски језик и лингвистику Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, за монографију *Терминологија у књижевним језицима Срба 18. и 19. века (астрономија)*, у издању Матице српске (Нови Сад), подробно је образложио АКАДЕМИК СЛОБОДАН РЕМЕТИЋ (АНУРС, Бања Лука), председник Одбора за доделу дате награде, да би после њеног уручења добитница узвратила бираним, топлим и надахнутим речима дубоке захвалности на овом високом и јединственом признању.

Проф. др Биљана Марић, председник Славистичког друштва Србије (Филолошки факултет у Београду), академик Слободан Реметић, председник Одбора за доделу награде Павле и Милка Ивић (АНУРС, Бања Лука), проф. др Исидора Бјелаковић (Филозофски факултет у Новом Саду)

Повеља почасног члана Славистичког друштва Србије за 2022. годину, односно за вишегодишња прегнућа на разним пољима у области русистике и славистике, додељена је истакнутим научницима и славистима: ПРОФ. ДР СЛАВЕНКУ ТЕРЗИЋУ, редовном члану САНУ и угледном дипломати, ЈЕВГЕНИЈУ АЛЕКСАНДРОВИЧУ БАРАНОВУ, директору Руског дома у Београду, те ПРОФ. ДР МИРОСЛАВУ ДУДОКУ, некадашњем редовном професору Одсека за словакистику Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду и Катедре за словенске филологије Филозофског факултета Универзитета Коменског у Братислави, уз напомену да је иста повеља уручена и ПРОФ. ДР ВЕРИЦИ КОПРИВИЦИ, редовном професору Катедре за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду и МР

ВУКОСАВИ БАПИ ИВЕТИЋ, вишем лектору Катедре за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду – за 2021. годину (пошто то раније није било могуће урадити због епидемијских околности у претходном периоду).

Такође, поједини наставници основних и средњих школа руског језика у Србији за резултате рада од посебног значаја за струку (пре свега русистику) постигнуте у 2022. и претходним годинама добили су захвалнице Славистичког друштва Србије: НАТАША МИЛОВАНОВИЋ, ОШ *Велизар Станковић-Корчагин* у Великом Шиљеовцу (општина Крушевац), МИЛЕНА АЛЕКСИЋ, гимназија *Лаза Костић* у Новом Саду, ЖАНА СЕМИЗ, ОШ *Момчило Живојиновић* у Младеновцу, НАТАША ЈЕФТИЋ, ОШ *Момчило Живојиновић* у Младеновцу, ДАНИЈЕЛ МЕТИКОШ (председник Новосадске подружнице СДС), ОШ *23. Октобар* у Сремским Карловцима и ЈЕЛЕНА (ГРОЗДАНОВИЋ) КОСТИЋ, ОШ *Јастребачки партизани* у Меровини (Нишавски округ).

У наставку свечаног отварања Скупа и уручивања награда, повеља и захвалница одржана је пленарна седница, у којој су узели учешћа истакнути представници (професори) београдске, новосадске и московске русистке и славистике, као и београдске србистике. У њиховим рефератима представљене су различите истраживачке теме и размотрена читава лепеза интересантних и актуелних лингвистичких, историографских и других нерешених проблема везаних за славистичка проучавања у најширем смислу те речи. Реферате су том приликом поднели следећи слависти (наводимо их азбучним редом, као и наслове њихових излагања-предавања). У реферату ИРИНЕ АТАНАСИЈЕВИЋ (Београд) под насловом *К историји кафедри славистике Белградског универзитета: по архивним документима* обрађени су архивски документи непосредно повезани са историјом Катедре за славистику у периоду 1924–1944, изнесени како основни тако и они недовољно познати подаци о наставницима који су радили на Катедри у међуратним годинама и појашњени неки важни аспекти у њиховим биографијама. ДОЈЧИЛ ВОЈВОДИЋ (Нови Сад) у свом раду *Од „теорије индикатива и релатива“ ка „теорији функционално-семантичких поља“* изнео је, уз посебан критички осврт, различите приступе проблему проучавања употребе и значења глаголских временских облика у словенским језицима, при чему је већи простор био посвећен *теорији функционално-семантичких поља* А. В. Бондарка, односно функционалном изучавању аспектуално-темпоралних односа, која, према њему, *превазилази* (и теоријски и практично) познату *теорију индикатива и релатива* А. Белића, јер она решава нека питања која су деценијама била *камен спотицања* у лингвистици. ЈЕЛЕНА ГИНИЋ (Београд) у реферату *Сто година фонетике*

руског језика у српској универзитетској настави представила је – кроз призму фонетике у ужем смислу (чија је основна јединица глас), фонологије (чија је основна јединица фонема) и ортоепије (чија је основна јединица ортоепема) – критички преглед високошколске фонетске литературе, уџбеника и монографија, коришћених у српској универзитетској настави руског језика од двадесетих година XX века до данашњих дана (где је посебно проанализирала најрелевантније уџбенике познатих српских лингвиста Радована Кошутића, Наталије Радошевић, Ђорђа Јазића и Александра Терзића). У раду КСЕНИЈЕ КОНЧАРЕВИЋ (Београд) под насловом *Историја српске русистике: домети и перспективе истраживања* представљено је истраживање историјата развоја лингвистичке русистике у Србији и српским земљама, које се сагледава у ширем контексту узајамних руско-српских духовних и културних веза и дотицаја, при чему се са историјског становишта проучава друштвена условљеност развоја славистике, а предмет таквих, лонгитудиналних испитивања је и делатност најеминентнијих теоретичара, као и универзитетских и других заслужних наставника, аутора уџбеника, лексикографа, граматикографа и др. ЈЕЛЕНА ВАСИЉЕВНА ПЕТРУХИНА (Москва) у реферату *Когнитивне модели времени в русской грамматике и языковой картине мира: константы и переменные* са когнитивног и културолошког аспекта разматра неке моделе времена који се одражавају у руском језику и, сходно томе, у језичкој слици света, где до изражаја долазе не само важне црте руске граматичке категорије времена, односно интеракција временских планова (садашњости и будућности, садашњости и прошлости), већ и могућност проширења актуелне садашњости као актуелне стварности говорника, посебно с обзиром на савремени феномен *убрзања времена и скраћивање садашњости*. ВУЧИНА РАИЧЕВИЋ (Београд) у свом раду *Радован Лалић – преданост славистици и педагошком позиву* посебну пажњу посвећује основној теоријској мисли професора Радована Лалића и његовој дидактичко-методичкој концепцији наставе руског језика у српској културно-језичкој средини и дефинисању адекватног метода учења јер укупна научна, организациона и педагошка делатност професора Лалића представља врло значајан период и драгоцену наслеђе у историји српске славистике и русистике. У раду МАРИЈЕ СТЕФАНОВИЋ (Нови Сад) *Проучавање елемената система вредности: системски показатељи у лексичко-семантичком систему* посебна пажња посвећује се лексемама које указују на позитивну оцену квалитета, где су доминанте у синонимским низовима *изврстан, изванредан, уважен, одличан* и др., као и могућностима које пружа детаљна когнитивно-семантичка анализа свеукупног материјала присутног у речницима, укључујући анализу

семантике и унутрашње форме синонима у лексикографским дефиницијама и анализу наведених илустративних примера. СРЕТО ТАНАСИЋ (Београд) у реферату *Допринос српских слависта српској језичкој култури* скренуо је посебну пажњу на важну (лингвокултуролошку) датост – да, поред изучавања и унапређивања стандардизације националних језика, нарочит, суштински значај имају проблеми и решавање питања из области језичке културе, где, уз најреномираније србисте, као што су Павле и Милка Ивић те Иван Клајн, Драго Ђупић и Егон Фекете, који су се бавили и тим питањима, најистакнутија улога у развоју проучавања културно-језичког потенцијала српског језика припада двојници еминентних српских лингвиста и научника ширег профила, односно слависта русиста, препознатљивих у српској, словенској и светској лингвистици и славистици по својој врхунској акрибији и истраживачкој радозналости – *академику Предрагу Пиперу* (чији су прилози у теоретској страни сагледавања проблема српске језичке културе као саставног дела укупне националне културе од круцијалног значаја јер је управо култура у центру српског (као и сваког другог) националног идентитета, нарочито ако се узме у обзир осмишљени и аргументовани став академика Пипера да народи који немају своју културну политику, по правилу, спроводе туђу културну политику и падају у културно ропство, а иза културног долазе и друга ропства) и *професору Богдану Терзићу* (који је, као веома широко образован слависта и један од највећих српских русиста, уложио огромно време и посветио га прилозима из српске језичке културе, и то најчешће превођењем или реципирањем, прије свега из руског и других словенских језика, уочавајући грешке и скрећући пажњу на њих, често дајући стручна објашњења историјских и културолошкох прилика у којима настају поједине појаве у језику, односно у језичкој (пре свега српској) култури). Дати пленарни реферат проф. др Срете Танасића, дописног члана АНУРС, био је, поред осталог, и својеврстан омаж овој двојници великана српске славистике.

Након краће паузе одржана је и ГОДИШЊА СКУПШТИНА СЛАВИСТИЧКОГ ДРУШТВА СРБИЈЕ, на чијем су дневном реду размотрени извештај о раду Друштва у 2022. години, разрешење досадашње и избор нове Управе Друштва, план рада за 2023. годину, одлука о додели повеље почасног члана и захвалнице за 2023. годину, као и разна текућа питања.

Рад по секцијама почео је у поподневним часовима првог дана Конференције (који се наставио и наредног дана када је овај за славистику важан догађај успешно окончан).

СЕКЦИЈА I, која је била посвећена темама из области словенске фразеологије (посебно изразима са бојама и зоонимима), лексикологије, лексикографије, фонетике, когнитивне лингвистике, прагматике у ратним условима те нарративним аспектима из перспективе зооморфног јунака и контрастивној анализи, објединила је следеће ауторе и њихове радове: АНА МАКИШОВА (Нови Сад): *Viacslovné rotenovania s názvom farby v slovenskom a v srbskom jazyku*; НИНА ХАЛУПА (Нови Сад): *Vyjadrovanie fyzických vlastností a vzhľadu človeka v slovenskej a srbskej zoonymickej frazeológii (na príklade frazém s lexémou rotenúvajúcou domáce zvierá)*; ЈУЛИЈА ДРАГОЈЛОВИЋ (Београд): *Ликови животиња у украјинским ратним интернет-мемовима*; СТЕФАНА ПАУНОВИЋ РОДИЋ (Београд): *Толеранција – нова друштвена вредност или политички термин*; ДРАГАНА МОМИРОВ (Нови Сад): *Постхуманистички учинак зооморфног катализатора*; МИХАЈЛО ФЕЈСА (Нови Сад): *Три нова капитална дела русинске лексикографије*; ЗУЗАНА ТИРОВА (Нови Сад): *Гласовне промене у словачком и српском језику*; МАТИЈА НЕШОВИЋ (Београд): *Англицизми у српском и руском омладинском жаргону (морфосинтаксички и семантички аспект)*.

У СЕКЦИЈИ II, посвећеној темама везаним за поједина књижевна дела српских, чешких и словачких аутора, као и за развој и стање словачке књижевности у војвођанској средини, одржано је 7 реферата: ИВАНА КОЧЕВСКИ (Београд): *Доживљај новог света Јелене Димитријевић и Марије Мајерове у путописној прози*; АЛЕКСАНДРА КОРДА-ПЕТРОВИЋ (Београд): *Чешка књижевност у часопису „Златна греда“*; АДАМ СВЕТЛИК (Нови Сад): *Prózy Michaely Rosovej*; ЗУЗАНА ЧИЖИКОВА (Београд): *Premeny slovenskej vojvodinskej príbehovej prózy pre deti a mládež po roku 2000*; МАРИНА ШИМАКОВА СПЕВАКОВА (Нови Сад): *Poetika, tematika a kontext slovenskej literatúry vo Vojvodine po roku 1989*; ЈАНА ДОМОЊИ (Нови Сад): *K literárno-kritickým publikáciám o tvorbe Paľa Bohuša*; АЛЕКСАНДРА СТОШИЋ (Ниш): *О слободи, за слободу – „Пјесне“ Меда Пуцића*.

У СЕКЦИЈИ III, на којој су размотрена питања наставе и уџбеника руског језика, језичке интерференције приликом учења одређених тема из руског језика код говорника српског језика, типичних грешака у учењу бугарског језика као страног, потешкоћа са којима се срећу корисници лексикографије, превода правних термина у српском и руском језику, норми руског породичног живота у XVI–XVIII веку, наступили су са рефератима следећи аутори: СТЕФАН СТОЈАНОВИЋ (Београд): *Језичка интерференција приликом усвајања руских партиципа код говорника српског језика*; ГАЛИНА НЕДЈАЛКОВА КУРТЕВА (Софија): *Някои наблюдения върху типологията на грешки в именната система на българския език като чужд (в светлината на анализа на грешки)*; ИРИНА ТОНЧЕВА

ГЕОРГИЈЕВА (Софија): *Нормы русской семейной жизни XVI–XVIII веков: сборник „Домострой“*; МАРИЈАНА ПАПРИЋ (Београд): *О дијалогу култура у настави руског као страног језика*; ЈУЛИЈА ШАПИЋ (Београд): *О роли пользователя в лексикографии*; МАЈА ПАВЛОВИЋ ШАЈТИНАЦ (Косовска Митровица): *Лексикографски аспект наставе руског језика у српском језичком простору*; БОЈАНА САБО (Београд): *Значај уџбеника П. Смирновског „Руска граматика. Етимологија“ (1920) за руску емиграцију у Краљевини СХС*; МИЛИНА ГАВРАНЧИЋ (Нови Сад): *Анализ особенностей перевода юридических терминов и текстов на материалы русского и сербского языков.*

На последњем заседању (СЕКЦИЈА IV) одржаном првога дана Конференције биле су размотрене разнолике теме, где се српски и руски језик пореде кроз изведенице, префиксе, понављање глаголских лексема у асиндетским реченицама, изражавање војних команди и сл. Такође су обрађене и теме посвећене тенденцијама савремених бугарско-српских контрастивних истраживања, правописним решењима у савременој руској поезији, статусу руског језика на постсовјетском простору, маркираности туђег говора уз помоћ страног језика. Аутори и радови ове секције су: БИЉАНА МАРИЋ (Београд): *Страни језик у својству маркера туђег говора*; МАРИЈА ОПАЧИЋ (Београд): *Асиндетске реченице с поновљеном глаголском лексемом у руском и српском језику*; СТЕФАН МИЛОШЕВИЋ (Београд): *Прагматички потенцијал изведеница на -ѐ у руском језику (и њихови еквиваленти у српском)*; САЊА КОЛАРЕВИЋ (Београд): *Глаголски префикси са просторним значењем унутрашњости и спољашњости у руском језику са освртом на српски*; ДРАГАНА РАДОЈЧИЋ (Београд): *Језичка средства за изражавање војних команди у руском и српском језику*; ИВАНА ДАВИТКОВ (Софија): *О тенденцијама у савременим бугарско-српским контрастивним истраживањима*; НИКОЛА ЈАНКОВИЋ (Ужице, Београд): *Поглед на нека правописна решења јеромонаха Романа Матјушина*; МАРКО ЈЕВТИЋ (Београд): *Статус руског језика на постсовјетском простору.*

Наредног дана (13. јануара) настављен је рад по секцијама, где су изложена 44 рефрата у 7 тематских секција.

СЕКЦИЈА I била је посвећена темама из области когнитивне лингвистике, лингвокултурологије, етнолингвистике и лексикологије, које су представљене у радовима следећих аутора: ЉИЉАНА МИХАЈЛОВА ЦОНЕВА (Велико Трново): *Конкурсы „Слово года“ и жизнь современного общества*; ЈУЛИЈА МАТВЕЈЕВНА АЉУЊИНА (Москва): *Репрезентација образа Русије в зарубежном кинематографе: корпусный подход*; ЕЛИЦА МИЛАНОВА (Пловдив): *Коефициент лингвокултурологического потенциала мифонимов*; ДРАГАНА

КЕРКЕЗ (Београд): *О муњама и громовима*; НАТАША КОЗОМОРА (Нови Сад): *Концепт опыт у руском језику и култури (етнолингвистичка анализа)*; МИЛОРАД МИЉАКОВИЋ (Нови Сад): *Слика Новог Сада у вербалним асоцијацијама говорника руског језика*; КАТАРИНА ПАВЛОВИЋ, АНАСТАСИЈА ТОМАШЕВИЋ (Београд): *Дискурс натписа на одећи из когнитивно-лингвистичког аспекта у српском и руском језику*.

СЕКЦИЈА II обухватила је неколико књижевних тема: савремену словенску фантастику, контрастне имаголошке слике Сарајева у делима Џ. Карахасана и М. Јерговића, лик Пушкиновог Оњегина, рецепцију М. Црњанског, анализу изабраних дела Б. Пастернака, М. Павића, В. Сорокина, које су представили следећи учесници Скупа: ЈЕЛЕНА НИКОЛАЈЕВНА КОВТУН (Москва): *Современная славянская фантастика в переводах и в рецепции в России*; ЈЕВГЕНИЈА ВИКТОРОВНА ШАТКО (Москва): *Slika Sarajeva u Dnevniku selidbe Dž. Karahasana i Sarajevskom Marlboro M. Jergovića*; ТАТЈАНА НИКОЛАЈЕВА ФЕД (Софија): *Онегин путешествует по Болгарии: к вопросу об одной литературной модификации*; ВАЛЕНТИНА СЕДЕФЧЕВА (Велико Трново, Ниш): *Рецепција Милоша Црњанског у јужнословенској бугарској култури*; НИКОЛА МИЉКОВИЋ (Београд): *Ренесансни „кључ“ за песму „У болници“ Бориса Пастернака*; МАРИЈА ДОКИЋ (Београд): *(Де)кохеренција, амбигуитет и симболика у „Другом телу“ Милорада Павића*; СЊЕЖАНА СТАНКОВИЋ (Бања Лука): *Аспекти визуализације у склопу теме хране на примјеру зборника Пир Владимира Сорокина*; НАДА МИЛИЋЕВИЋ (Београд): *„Настя“ на пиру Владимира Сорокина*.

У оквиру СЕКЦИЈЕ III разматране су теме из домена лексикологије и лексикографије, које су презентоване у неколико радова руских и бугарских аутора: ИРИНА ВЛАДИМИРОВНА БУГАЈОВА (Москва): *Религиозная лексика в сопоставительном изучении языков и религий*; АНДРЕЈ ВЛАДИМИРОВИЧ ГРИГОРЈЕВ, АНТОНИНА ВЈАЧЕСЛАВОВНА ОРЛОВА (Москва): *Историко-словообразовательный словарь русского языка „Русский Древослов“ как научный и культурно-просветительский феномен*; ЈЕКАТЕРИНА ИВАНОВНА ЈАКУШКИНА (Москва): *О типах сербско-русских лексических различий*; МАРИЈА ДЕНИСОВНА КОРОЉКОВА (Санкт-Петербург): *К вопросу о формировании словника для двуязычного словаря*; ДАРЈА АЛЕКСАНДРОВНА РИЖОВА (Москва): *Сравнительные исследования русской и сербской лексики на типологическом фоне*; МАРИЈА МИХАЈЛОВНА ВЕРЕИТИНОВА (Москва): *Актуализированные паронимы в практике преподавания русского языка в сербской аудитории (на материале прилагательных)*; ДИМИТРИНА ГЕОРГИЈЕВА ХАМЗЕ (Пловдив): *Бракът като ценност в междуполовите отношения (върху материал от полската и българската паремиология)*.

СЕКЦИЈА IV обухватила је радове из области историје словенских језика и народа, црквенословенског језика, културно-просветитељских онлајн-пројеката у савременом образовном систему, проучавања словенског света (у светлу етнографске, историјске и културне перцепције словенских народа), предиката стања и дативно-предикативних конструкција у руском и бугарском језику, које су презентовали следећи аутори: АНДРЕЈ ИВАНОВИЧ ИЗОТОВ (Москва): *Апология церковнославянского языка как литургического*; ЈЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВНА КУЗМИНОВА (Москва): *Грамматический словарь церковнославянского языка*; НАТАЛИЈА АЛЕКСАНДРОВНА БОНДАРЕНКО (Москва): *А. Гильфердинг, В. А. Панов, Н. С. Лесков о славянском мире*; СОФИЈА ВЛАДИМИРОВНА КАСАБИЈЕВА (Москва): *Профессор Радован Лалич и другие слависты об „общеславянском духе“ романа М. Шолохова „Тихий Дон“*; НАТАЛИЈА ВЛАДИМИРОВНА НИКОЛЕНКОВА (Москва): *Сведения о славянских языках и народах в церковнославянском переводе Атласа Блау середины XVII в.*; ВАЛЕРИЈ ВЛАДИМИРОВИЧ ЧАСТНИХ (Москва): *Место культурно-просветительских онлайн-проектов в современной образовательной парадигме*; АЛА КИРИЛОВНА КОЊОНКОВА (Москва): *Народная культура Сербии в учебном музее славянских культур Института славянской культуры РГУ им. А. Н. Косыгина*; МАРИЈА А. ТОДОРОВА (Софија), АЛЕКСАНДРА ЈЕРЕМЧЕНКО (Санкт-Петербург): *The Localizer Душа (Dusha) 'Soul' in Constructions with Predicatives (Russian-Bulgarian Parallels)*.

СЕКЦИЈА V била је обележена радовима (из области дијалектологије, ономастике, традиције и културе и лингвокултурологије) следећих аутора: НЕЛИ АЛЕКСАНДРОВНА КРАСОВСКА (Тула): *Русский диалектный глагол как отражение традиционных жизненных ориентиров*; ВЕРА СЕРГЕЈЕВНА КАРТАВЕНКО (Смоленск): *Древнейшие названия на территории Смоленского края*; ОЛГА АЛЕКСЕЈЕВНА КОРОЛОВА (Смоленск): *О лингвокультурологическом потенциале древнерусских топонимов (на примере топонимов Смоленского края)*; ЈЕЛЕНА АЛЕКСЕЈЕВНА НЕФЕДОВА (Москва): *Феномен знания в традиционной народной культуре*; ЈЕЛЕНА ВЛАДИМИРОВНА СИТЊИКОВА (Вороњеж): *Единицы национально-культурного пространства внутреннего лексикона человека*; АНАСТАСИЈА СЕРГЕЈЕВНА ЛАГУТОВА (Москва): *Акафисты святому великомученику царю Лазарю Сербскому и царю-страстотерпцу Николаю II: лингвокультурологический анализ*; ДРАГАНА МАРКОВИЋ (Бања Лука): *Интертекстуалне везе романа Лавр, животопис Јевгенија Водолазкина и житија светих*.

У саставу СЕКЦИЈЕ VI нашао се низ интересантних тема из области фонетике, правописа, превођења, фразеологије и морфо-синтаксе: СОФИЈА АЛЕКСАНДРОВНА МУЏИРИ,

ИРИНА БИДЗИНОВНА КАПАНАДЗЕ (Тбилиси): *Сравнительный анализ просодических средств русского и немецкого языков с дидактической точки зрения*; ВАЛЕНТИНА АЛЕКСЕЈЕВНА КУЗМЕНКОВА (Москва): *Художественный текст как средство передачи исторического и духовно-нравственного опыта народа*; ВАЛЕНТИНА ВАЛЕНТИНОВНА РЕШЕТНИКОВА (Москва): *Письменная речь – основа обучения устному высказыванию студентов-иностранцев в техническом вузе*; АНАСТАСИЈА ВИКТОРОВНА УРЖА (Москва): *Функции диминутивов в произведениях о „маленьких людях“: проблемы перевода*; БИЉАНА МИРЧЕВСКА-БОШЕВА (Скопље): *Представата за жената во зоонимната фразеологија (врз материјал од македонскиот и од рускиот јазик)*; АНАСТАСИЈА ГЕНАДЈЕВНА МОСИНЕЦ (Санкт-Петербург): *Предикаты воздействия запахом в русском и болгарском языках (проблемы двуязычного перевода)*; ВЕСНА КОСМАЈАЦ (Источно Сарајево): *Глаголи говорeња и мишљења у жанру интервјуа у руском и српском језику*.

Завршно заседање (СЕКЦИЈА VII) обележено је радовима из различитих области: питање настанка, развоја и актуелног стања бугарске русистике, проблематика проучавања уметничке књижевности и културне идентификације, улога П. А. Толстоја у формирању руског књижевног језика, *польске теме* у руској књижевности, делатност и допринос А. Б. Базилевског на зближавању словенских култура, српски еп као одраз народне свести, допринос српског дипломате и преводиоца С. Л. Рагузинског. Дате радове су презентовали аутори из Бугарске и Русије: АНТОНИЈА ИВАНОВА ПЕНЧЕВА (Софија): *Обществу русистов Болгарии 55 лет – от традиции к новациям*; ГАЛИНА ИВАНОВНА РОМАНОВА (Москва): *Проблема изучения художественной литературы и культурной идентификации*; ТАТЈАНА ВИКТОРОВНА ПЕНТКОВСКА (Москва): *Вклад П. А. Толстого в формирование русского литературного языка первой четверти XVIII века*; ВЈАЧЕСЛАВ ИВАНОВИЧ ШУЉЖЕНКО (Пјатигорск): *Польская тема в „кавказском тексте“ русской литературы*; АНА ГЕОРГИЈЕВНА ЛИЛЕЈЕВА (Москва): *В поисках Абсолюта (Деятельность А. Б. Базилевского как активного участника русско-польско-сербского полилога)*; ЈЕЛЕНА АРКАДЈЕВНА ОСИПОВА (Москва): *Сербский эпос как отражение народного сознания в оценке русских и зарубежных ученых и деятелей культуры*; ЈЕКАТЕРИНА ВАЉЕРЈЕВНА ШИКИНА (Москва): *Сербский дипломат Савва Лукич Рагузинский как переводчик Петровской эпохи*.

Поред импозантног броја реферата прочитаних на пленарној седници Скупа и у оквиру његових 11 секција, и ове године одржана је популарна *ЗИМСКА ШКОЛА*, односно традиционални (по акредитованом програму) семинар за усавршавање наставника

руског језика српских школа и гимназија (под називом: *Унапређивање професионалних компетенција и организације наставе: годишњи семинар за професоре и наставнике руског језика*) по устаљеној пракси у Руском дому у Београду. У оквиру дате школе одмах по њеном отварању (12. јануара) уручене су захвалнице заслужним наставницима и прегаоцима у области русистике, након чега је одржана пленарна седница. У наставку, после краће паузе, организована је језичка (мастер клас) радионица по групама (у чијем раду су, поред гостујућих професора-предавача из иностранства, активно учествовали и ПРОФ. ДР ЈЕЛЕНА ГИНИЋ, управник Катедре за славистику Филолошког факултета у Београду, и МСР НАТАЛИЈА СЕНТУРОВА, лектор за руски и белоруски језик на Катедри за славистику Филолошког факултета у Београду), а пред крај радног дела тог дана ПРОФ. СТАНИСЛАВ ИВАНОВИЧ ЧЕРНИШОВ (филолог-русиста, познати методичар и наставник руског језика као страног, први аутор (коаутор са супругом Алом Владимировном Чернишовом) чувеног уџбеника за учење руског за одрасле *Поехали! Русский язык для взрослых*) из Института за славистику у Грацу (Аустрија) одржао је предавање на тему: *Чтение, письмо, аудирование, говорение... Медиация!*, да би и наредни радни дан (13. јануар) започео са предавањем на тему: *Русский без словаря: взгляд лингвиста и преподавателя на язык улицы*. Другог дана наставе у Руском дому пред учесницима *Зимске школе* наступио је и ПРОФ. ДР ДАЛИБОР СОКОЛОВИЋ у својству представника Савеза славистичких друштава Србије, након чега је ПРОФ. ДР ЈЕЛЕНА ВАСИЉЕВНА ПЕТРУХИНА, реномирани професор русистике и славистике на Московском државном универзитету *М. В. Ломоносов*, одржала занимљиво, садржајно предавање из творбе речи у руском језику под насловом *Динамические процессы в русском словообразовании*. После краће паузе организована је, као и претходног дана, мастер клас радионица по групама, да би пред затварање *Зимске школе* учесницима успешно проведеног семинара били уручени сертификати.

Овогодишњи, 61. скуп слависта Србије, као и у оквиру њега *Зимска школа*, затворени су после поднесених извештаја модератора, односно завршне седнице учесника у вечерњим часовима 13. јануара.

Дата славистичка конференција била је посебан догађај не само за педагошку и научно-истраживачку заједницу (укључујући и студенте) Универзитета у Београду, где је одржана, већ и за српску, па и укупну славистику у целини, пошто се на једном месту окупио велики број домаћих (српских) и страних слависта најширега профила из разних универзитетских центара – не само оних који су излагали своје реферате већ и оних који

су својим присуством и активним учешћем кроз дискусије и постављана питања, па и праћењем рада Скупа у онлајн режиму, такође дали значајан допринос укупним резултатима овог изузетног славистичког подухвата.

Имајући у виду састав учесника (међу којима је био и низ водећих слависта) и актуелност разматране проблематике, као и веома активно учешће референата и других учесника Конференције у живим и конструктивним дискусијама поводом готово сваког наступа, можемо закључити да је међународни скуп слависта са назначеном оквирном темом *Славистичка истраживања – између филологије и културологије* (којем је присуствовало преко 100 слависта разних профила из 6 европских земаља, односно из 18 градова – универзитетских центара) не само успешно организован, умешно испланиран и пажљиво припремљен већ и да је одржан на веома високом научном нивоу.

Неће бити сувишно ако се дода да одлична организација и добијени позитивни резултати одржане славистичке конференције – о чијој реализацији програма су веома савесно и са завидним ентузијазмом водили рачуна њени организатори, пре свега колеге са Катедре за славистику и Филолошког факултета у Београду те Руског центра за науку и културу *Руски дом* и посебно Славистичког друштва Србије на челу са његовим председником проф. др Биљаном Марић – указују, поред свега осталог, не само на висок степен професионализма и посебан стечен у свету статус Универзитета у Београду већ и на традиционалну отвореност и гостопримство својствено овом универзитету и научној средини домаћина у целини.

На основу свега претходно реченог може се закључити да су одржани и одслушани реферати били без сумње пажљиво припремљени те да су били занимљиви и надасве корисни како за учеснике Конференције тако и за све оне који су имали прилику да их испрате. Разне теме распоређене по секцијама, односно по тематским седницама и аудиторијама, конкретни *приручни* материјали и презентације, занимљива комуникација и размена искустава са колегама из разних славистичких средина и, што је најважније, пријатељско, *свечано радно* окружење, допринели су високој научноистраживачкој ефективности рада на овој научној манифестацији највишег нивоа.

Циљеви наведени у прелиминарном програму, односно позивном писму конференције (да се у светлости горе наведених јубилеја кроз реферате укаже на значај историје славистике и знаменитих личности славистичког света, те да се назначеном оквирном темом Скупа *подстакну слависти различитих профила да у својим рефератима о словенским језицима, књижевностима и културама покажу какве су перспективе савремених*

славистичких истраживања и колики научни потенцијал имају она културолошки оријентисана), успешно су и на квалитетан начин реализовани током дводневног рада Конференције.

Сумирајући све наведено, можемо да оценимо да је Конференција показала исцрпан пресек и преглед развоја и стања, као и решавања сложених питања у области укупних славистичких проучавања и тенденција, које се одликују широким спектром научне полифункционалности и стручне иновативности те уочљивим изазовима и перспективама теоријске и практичне нарави, уз напомену да су сажеци (резимеи) реферата изложених на б1. скупу слависта Србије објављени у *Књизи сажетака*, која је доступна на званичној веб-страници Славистичког друштва Србије³, те да ће реферати и саопштења са овде представљеног међународног скупа слависта бити штампани у целини (после обавезног двоструког анонимног рецензирања) у реномираном међународном часопису *Славистика* (бр. XXVII/1).

.....
MAYA KRSTICH (МАЈА КРСТИЋ, МАЈА КРСТИЋ), ASSIST. PROF. PHD

University of Novi Sad

 <https://orcid.org/0000-0003-2801-890X>

DARYA VOJVODICH (ДАРЈА ВОЈВОДИЋ, ДАРЈА ВОЈВОДИЋ), SENIOR LECTURER

University of Novi Sad

 <https://orcid.org/0000-0001-5321-5230>

---

³ http://slavistickodrustvo.org.rs/pdf_dokumenti/2023/knjiga_rezimea_2023.pdf